

Erasmus+

ÚJ SZEMLÉLET – ÚJ LEHETŐSÉGEK

Erasmus+

NYITÓKONFERENCIA

Erasmus+

TEMPUS KÖZALAPÍTÁVÁNY

NEMZETPOLGÁLLÁS ÉS
SZOCIÁLIS KÖZLEKEDÉSI INTÉZET

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A rendezvény az Európai Bizottság, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával valósult meg.

A **Tempus Közalapítvány** és a **Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Erasmus+ Ifjúsági Programiroda** 2014. március 12-én ünnepélyes nyitókonferenciát szervezett az Erasmus+ program indulása alkalmából.

A rendezvényt **BALOG ZOLTÁN** emberi erőforrásokért felelős miniszter nyitotta meg, beszédet mondott **ANDROULLA VASSILIOU**, az *Európai Bizottság* oktatásért, kultúráért, soknyelvűségért és ifjúságért felelős biztosa.

„Az egész rendezvény lendületes, hasznos és izgalmas volt, méltó megnyitója egy új programnak.”

Erasmus+ néven indult el az Európai Bizottság új együttműködési programja, amely az oktatást, a képzést, valamint az ifjúsági területet és a sportot is magában foglalja. A program 2014–2020-ig tartó szakaszában uniós szinten 14,7 milliárd euróból biztosítja több mint 125 000 intézmény és szervezet támogatását, illetve több mint 4 millió fiatal nemzetközi tapasztalatszerzését.

Az Európai Bizottság Oktatás és Kultúra Főigazgatósága által finanszírozott programok, köztük az *Egész életen át tartó tanulás* program, a *Fiatalok Lendületben* program és más nemzetközi programok az Európai Unió hétéves költségvetési időszakához igazodva, 2007 és 2013 között működtek.

Az *Erasmus+* az Európai Unió új programja, mely az oktatást, a képzést, az ifjúsági területet és a sportot is magában foglalja – hét korábbi programot egyesít, és vált fel 2014-től. Az új program három tevékenységtípus köré épül: mobilitások, intézményi együttműködések, szakpolitikai reformok támogatása.

Az *Erasmus+* jelentős növekedést kíván elérni a mobilitás és a nemzetközi együttműködések terén. A következő hét évben több mint 4 millió pályázó kaphat támogatást Európa-szerte, ami a nyertes pályázatok számának jelentős növekedését jelenti a jelenlegi programokhoz képest. Közoktatási, felsőoktatási, felnőttoktatási intézmények, ifjúsági szervezetek, kisvállalkozások vagy fiatalok informális csoportjai számára egyaránt kínál pályázati lehetőségeket. 2 millió ösztöndíj jut felsőoktatási tanulmányokra, 650 000 szakképzési programokra és szakmai gyakorlatra, és több mint 500 000 külföldi csereprogramokra és önkéntes munkára. Az *Erasmus+* támogatja továbbá a tanárok és szakoktatók, a fiatal munkavállalók, valamint az egyetemek, középiskolák, iskolák, vállalatok és nonprofit szervezetek partnerségi programjait is, a jelenleginél 40%-kal magasabb költségvetésből.

BALOG ZOLTÁN *emberi erőforrásokért felelős miniszter* megnyitó beszédében kifejtette: az Erasmus+ program komoly támogatást jelent a magyar oktatási és képzési rendszer, illetve az ifjúsági terület fejlesztéséhez. A program keretében idén a magyar források 11 százalékkal nőnek, ez több mint 31 millió euró (9 milliárd forint) forrást jelent Magyarország számára.

A miniszter elmondta: Európát nem mi találtuk ki, évszázadok, évezredek óta léteznek, és az olyan nagy nevek, mint Erasmus, mutatják, hogy megvannak a biztos kulturális alapjai és gyökerei, amelyekre érdemes építeni. A tárcavezető kitért arra is, hogy a szakképzés minőségének fokozatos romlása Magyarország egyik legfontosabb problémája, ha e területre pluszforrásokat lehet átcsoportosítani, az nagyon fontos lépés. A most induló program segítheti a tudásáramlás és a tapasztalatszerzés erősítését – közölte.

Forrás: www.kormany.hu

ANDROULLA VASSILIOU, az Európai Bizottság oktatásért, kultúráért, többnyelvűségért és ifjúságpolitikáért felelős biztosa arra számít, hogy az Erasmus+ a munka és az oktatás világát közelebb hozza egymáshoz. A program azt szimbolizálja, hogy Európa nyitott a világ felé – mondta, jelezve: a diákok harmadik világbeli országokban is tölthetnek el tanulmányi időt.

Kiemelte: az egyetemeknek és főiskoláknak alkalmazkodniuk kell a megváltozott körülményekhez, és biztosítaniuk kell, hogy az oktatás lépést tartson a gazdasági fejlődés ütemével. Nyitott, igazságos, demokratikus világra van szükség, és

egy ilyen társadalom kialakítása a tantermekben kezdődik el – hangoztatta.

Hozzátette: négymillió embernek lesz lehetősége a programba való bekapcsolódásra, az Erasmus+ költségvetése pedig 40 százalékkal emelkedik. A program a következő hét évben több mint 100 ezer magyar diáknak nyújt segítséget az oktatás, képzés és a mobilitás területén. Az elmúlt hét évben 64 ezer diák vehetett részt a programokban – jelezte a biztos, aki a többi között a nyelvtanulást, az olvasási és szövegértési képességek fejlesztését hangsúlyozta.

*Androulla Vassiliou teljes beszéde (angol nyelven) –
Education provides hope for a fairer and open society*

TORDAI PÉTER, a *Tempus Közalapítvány igazgatója* a rendezvényen elmondta: a programban részt vevők újfajta tudással és szemléletmóddal térnek haza. A tanárok kulcsszerepet töltenek be a nemzetközi együttműködési programokban, hiszen a hazai intézményekben tovább tudják adni a külföldön megszerzett tudást és tapasztalatot. Éppen ezért, a külföldön szerzett tapasztalatok és a bővülő nemzetközi kapcsolatok nem csak a mobilitásban részt vevőket gazdagítják, hanem az új módszerek és tapasztalatok beépítése az intézmények számára is hasznos, hiszen növelni tudja elismertségüket és jó hírnevüket.

Az új program a már bevált elemeket megtartja, de tovább egyszerűsíti a pályázattá, és még inkább hozzájárul a magyar oktatás és képzés minőségének fejlesztéséhez és nemzetköziesítéséhez. Ezzel segíti a munkavállalók foglalkoztathatóságát, valamint Európa és Magyarország versenyképességének növelését.

Fontos kiemelni, hogy bár az elnevezés az Európai Unió legnépszerűbb felsőoktatási programjára utal, az Erasmus+ programban az oktatás és képzés minden szintjéről, valamint ifjúsági és sport területről egyaránt lehet pályázni.

*Tordai Péter, igazgató, Tempus Közalapítvány
előadásának diái*

MÁTÉ GERGELY, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Erasmus+ Ifjúsági Programiroda megbízott igazgatóhelyettese kiemelte, hogy a program összköltségvetéséből 4,3 millió eurót fordítanak idén az ifjúsági és sport területen megvalósuló együttműködésekre.

Az Erasmus+ programban három pályázattípus köre épülnek a tevékenységek: mobilitások, intézményi együttműködések és az oktatás és képzés korszerűsítését szolgáló szakpolitikai reformok támogatására van mód.

Az új programban még nagyobb hangsúlyt kap az oktatáson kívüli szereplők bevonása, ezt segítik a szektorközi együttműködések is, amelyek keretében akár közoktatási intézmények, cégek és a felsőoktatás szereplői is dolgozhatnak közösen egy-egy projekten.

Máté Gergely, mb. igazgatóhelyettes, NCSSZI Erasmus+ Ifjúsági Programiroda előadásának rövidített verziója

Máté Gergely: Mi a plusz az Erasmus+-ban

Erasmus+ NYITÓKONFERENCIA | HANGULAT

„A pályázatokon nyertes résztvevők tapasztalatainak megjelenítése új elem és üde színfolt volt az általam ismert konferenciák megszokott menetében.”

„Jó témákról és jó társasággal beszélgetni, a hétköznapok mókuskerekéből felszabadító lehetőség volt.”

„A 7 perces előadások tetszettek a legjobban: valódi élmények, valódi tartalom!”

A TANULÓKÖZPONTÚ PEDAGÓGIA

A panelbeszélgetés résztvevői:

DR. MÁTRAI ISTVÁN – a kőszegi Jurisich Miklós Gimnázium tanára

DR. SZABÓ MÁRIA – az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet tudományos munkatársa, a Tempus Közalapítvány Közoktatási Tanácsadó Bizottságának tagja

VARGA ATTILA – az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Tartalomfejlesztési és Módszertani Központjának munkatársa

MOLNÁR PÉTER – a Toldy Ferenc Gimnázium tanára, igazgatóhelyettese
moderátor: **ÖVEGES ENIKŐ** – szakértő

A szekcióban lévő szakértők elsőként a *tanulóközpontú pedagógia* fogalmát tisztázták. Kérdésként merült fel közben, hogy létezik-e egyáltalán másfajta pedagógia, mint amelyikben a tanuló áll a középpontban?

A tanulóközpontú pedagógia másképpen fogalmazva a *tanulóra fókuszáló tanulás-szervezés*, melynek fő célja a személyre szabott oktatás megvalósítása lenne a 21. század iskolájában.

A tanár szerepe is más, hiszen itt sokkal inkább moderátor, konzulens szerepet kellene betöltenie, szemben a hagyományos frontális oktatásban betöltött szereppel, például a diákok nem készen kapják a tananyagot, hanem saját maguknak kell kinyerniük az információkat, így sokkal nagyobb szerep jut az oktatás során az internetnek, illetve a szöveggyűjteményeknek. A szakértők kiemelték ugyanakkor azt is, hogy fontos a módszerek tekintetében az egyensúly megtalálása, hiszen esetenként az előadásoknak is fontos szerepe van. A tanulóközpontú pedagógia meghatározásánál fontos szempont a tanulók életkora, az igényeik pontos felmérése, valamint az intézmény típusa is.

A különböző projektekben, nemzetközi együttműködésekben való részvétel is támogatón hat a tanulóközpontú pedagógia esetében, mivel a diákok sikerélményhez jutnak, és iskolai teljesítményük is nő ennek hatására.

Emellett fontosak a különböző kísérletek, illetve bármilyen olyan tevékenység, melynek során a diákok tapasztalás útján tanulnak, vagy ahol bevonjuk őket az órák, vagy órán kívüli tevékenységek alakításába. (pl. közös programok szervezése, emlénapok, iskolai színjátszás, stb. Az iskolai színjátszás során a gyerekek fegyelmet tanulnak, és megtapasztalják a kooperáció fontosságát is)

Több tanulmány is bizonyítja, hogy az elméleti tudás gyakorlati tapasztalással való ötvözése nagyon hatékony, sok esetben segíti a tananyag tényleges értelmezését.

A személyre szabott oktatás hatékonyságát kutatások is igazolják, melyek szerint a leghatékonyabb tanulási forma a szemtől szemben oktatás, vagyis amikor a tanár és a diák kettesben vannak.

A KÉPZÉS ÉS FOGLALKOZTATÁS PROBLÉMÁI ÉS MEGOLDÁSI LEHETŐSÉGEI AZ ERASMUS+ PROGRAM SZEMSZÖGÉBŐL

A panelbeszélgetés résztvevői:

DR. KAZARJÁN ERZSÉBET –

*a Schola Europa Akadémia
Szakközépiskola igazgatója*

NAGY ENIKŐ – *a Trebag Kft. tudományos
munkatársa, projektmenedzser*

TÓTH LAJOS PÉTER – *az Öveges József
Szakközépiskola, Gimnázium és Kollégium
intézményvezető-helyettese*

ERDŐSNÉ MAJOROS ORSOLYA – *a Békés
Megyei Kormányhivatal Munkaügyi
Központjának kormánytisztviselője*

FILE SÁNDOR – *a Heves Megyei Kereske-
delmi és Iparkamara gazdaságfejlesztési
igazgatója*

moderátor: **JAKABNÉ BAJÁN ILONA** – *a Tempus Közalapítvány programkoordinátora*

A tematikus műhely bevezető előadását *Dr. Borbély-Pecze Tibor Bors*, az NMH szakmai tanácsadója tartotta, aki a magyar munkaerőpiac aktuális kihívásait tekintette át. Az alábbi fő problémákat azonosította előadásában:

- alacsony ifjúkori és időskori aktivitás: foglalkoztatási rátájuk alacsony;
- alacsonyan képzettek alacsony foglalkoztatása, amit a válság csak súlyosbított;
- magas adóék,
- munka és család egyensúlytalansága,
- a meglévő munkamennyiség (és munkajövedelmek) egyenlőtlen terítése: jelentős eltérés más európai országoktól, a magyar munkavállalók jellemzően többet dolgoznak nyugat-európai társaiknál;
- kisgyermekes anyák hosszú távolléte a munkaerőpiactól,

- alacsony felnőttkori tanulási aktivitás,
- regionális (térségi) egyenlőtlenségek.

Az előadó ezt követően a munka és az oktatás világának kapcsolódásáról ejtett szót. Problémát jelent, hogy míg egy vállalat munkakörökben gondolkodik, a szakképzés tanulási modulokban. Nehéz a rövid távú munkaerő-piaci igényeket összhangba hozni a hosszú távú igényekkel (oktatás).

A soron következő előadók mindegyike valamelyik fentebb vázolt problémakörre adott választ saját projektjével.

Dr. Kazarján Erzsébet, a Schola Europa Akadémia Szakközépiskola igazgatója

Az 1992-ben alakult, jelentős mobilitási tapasztalattal rendelkező iskola vezetője a *Leonardo innovációtranszfer projekt* keretében megvalósult *Iffjúságsegítő esetmenedzser* képzésüket mutatta be. Az olasz minta alapján a magyar viszonyokhoz igazított képzésben 14 diák vett részt, akik napi szinten használják a tanultakat a fiatalokkal való mindennapi munkában. A végzett esetmenedzser az elsajátított speciális módszer segítségével hozzásegíti a fiatalot a munka világába való belépésre, illetve támogatja a külföldi mobilitási programban való részvételüket.

Nagy Enikő, Trebag Kft. tudományos munkatársa, projektmenedzser

A kutatással, tanácsadással, illetve felnőttképzéssel foglalkozó cég munkatársa *Directing Life Change* elnevezésű *Grundtvig projektjüket* mutatta be, aminek fő témája a 40 év felettiek karrierváltása volt.

Kutatások alapján az átlag európai élete során 3-4-szer változtatja meg munkakörét. Legtöbbször ezt nem lehetőségként, hanem fenyegető kényszerűségként élik meg. Ezért a projekt nemzetközi konzorciuma azt a célt tűzte ki, hogy a 40 év feletti korosztály számára olyan útmutatót dolgozzon ki, melyben az élet és a karrierpálya megváltozásához szükséges kompetenciákkal vértézi fel az embereket. A 12 fős magyar résztvevői csoport coach vezetésével egy többhónapos tanfolyamon vett részt, és eredményeként a 12 főből 7 munkát talált az elsajátított új kompetenciáiknak köszönhetően.

A projekt további eredménye volt egy *útmutató kézikönyv* a csoportokkal foglalkozó coachok számára, amelyben konkrét technikákat, tippeket, gyakorlatokat találnak az érdeklődők a csoportos karriermenedzsment tréning levezetésére.

Tóth Lajos Péter, Öveges József Szakközépiskola, Gimnázium és Kollégium intézményvezető-helyettese

A 2008 és 2010 között megvalósult *Leonardo innovációtranszfer projekt* résztvevő tanára ismertette programjukat, ami a tanártovábbképzés kezébe kívánt eszközt adni ahhoz, hogy a *net generáció* (vagy *Y generáció*) iskolai és főleg középiskolai, illetve szakképzési osztályaiban eredményesebb legyen a tanítás és nevelés. A projekt a tanárok digitális „analfabétizmusának” felszámolásán túl az IT technológiában rejlő pedagógiai előnyök közvetítését és az ennek megfelelő módszertanok bevezetését tűzte ki céljaul.

Az 5 ország 11 iskolájának részvételével megvalósult projektben ahelyett, hogy hagyományos oktatási módszerekkel e-learning módszertant próbáltak volna tanítani a tanároknak, bevonták a pedagógusokat a hálózati tudásmegosztásba, ahhoz hogy elérjék és tanítani tudják az Y generáció tagjait. További eredmény az az akkreditált tanártovábbképzés, amely hálózaton keresztül tanári és tutori támogatással sajátítható el felhasználva a korszerű web 2-es eszközöket.

File Sándor, Heves Megyei kereskedelmi és Iparkamara gazdaságfejlesztési igazgatója

A kamara képviselője munkaadói szemszögből közelítette meg a tematikus műhely témáját: *vállalati szempontból* kihívás, hogy hogyan ériék el a fiatalokat, hogyan mûassák be nekik a munkaadók által támasztott elvárásokat. Ehhez tekintik eszköznek a nemzetközi mobilitási programokat – az elmúlt 10 év során kb. 200 gyakorlati oktatót jutattak ki külföldre hosszabb-rövidebb időtartamra, akik az így megszerzett ismereteket és tapasztalatot közvetlenül képesek átadni a diákoknak.

A kamara jövőbeli célként, a jogszabályi környezet változása miatt is, a *mester címmel rendelkező oktatók számának növelését*, felkészültségi szintjük erősítését tűzte ki. Terveik szerint az oktatók vizsga-felkészítésébe integrálják a külföldi, gyakorlati példák, oktatási, ipari, képzési technikák megismerhetőségének lehetőségét.

Erdősné Majoros Orsolya, Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának kormánytisztviselője

Az állami munkaügyi szervezet képviselője új vállalkozások létrehozásának ösztönzését és segítségét célzó *Leonardo innovációtranszfer projektjüket* mutatta be. A belga, portugál és francia modellek alapján kidolgozott „*vállalkozás-keltető*” a vállalkozójelöltek számára lehetővé teszi, hogy reménybeli vállalkozásukat olyan jogi státusz birtokában teszteljék, ami számukra sem szociális, sem pénzügyi, sem családi kockázatot nem jelent, mivel vállalkozási tevékenységüket teljes volumenében a vállalkozás-keltető nevében és kockázatára végzik.

A projekt keretében a leendő vállalkozók képzésben részesültek, elsajátíthatták a vállalkozások indításához, működtetéséhez elengedhetetlenül szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket, valamint folyamatos mentori támogatás biztosította a megalapozott, elővigyázatos ugyanakkor előremutató stratégiai döntések meghozatalát és végrehajtását. A 6 hónapos tesztidőszak során a jelölt megbizonyosodhatott vállalkozási tevékenységének eredményéről és amennyiben tevékenysége hasznot termelt, vállalkozóvá válhatott és a már bizonyítottan jól működő vállalkozását folytathatta tovább immár saját nevében és saját kockázatára. Ez a kockázatminimalizáló módszer adja a vállalkozás-keltető különlegességét és biztosítja a létrejövő vállalkozások sikerét.

NEMZETKÖZIESÍTÉS ÉS A MAGYAR FELSŐOKTATÁS MODERNIZÁCIÓJA

A panelbeszélgetés résztvevői:

DR. KLINGHAMMER ISTVÁN – *Felsőoktatásért felelős államtitkár,
Emberi Erőforrások Minisztériuma*

DR. MEZEY BARNA – *a Magyar Rektori Konferencia elnöke*

DR. SZÉKELY MÓZES – *Felsőoktatási Tervezési Testület elnöke*

DR. JOBBÁGY ÁKOS – *a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság aelnöke*

DR. CSERNUS SÁNDOR – *a Tempus Közalapítvány elnöke*

moderátor: **SÜVEGES GERGŐ**, *televíziós műsorvezető*

A panelbeszélgetés elején azokról a legfontosabb területekről esett szó, ahol fejlődnie kell a magyar felsőoktatásnak, hogy nemzetközi szinten még versenyképesebb lehessen.

A panel résztvevői egybehangzóan említették a *minőséget*, mint az egyik minden szinten fejlesztendő területet. Felmerült az *adminisztráció minőségének javítása*, annak érdekében, hogy az idegen kultúrából érkező diákokat megfelelően képzett, idegen nyelveket beszélő személyzet tudja fogadni.

A beszélgetés résztvevői hangsúlyosan említették az *idegen nyelvű tananyagokat, idegen nyelvű képzéseket*, mint a minőségi oktatás előfeltételét, mivel ez a belépő a nemzetközi felsőoktatási piacra, valamint a *modern digitális technológiák és új oktatási módszerek* használatát.

A további fejlesztendő területek között említették a megfelelő egyetemi környezetet, a *nyitottságot* az oktatók és a hallgatók részéről is, a *stabil szabályozást*, valamint a rendszerben résztvevők széles körű egyetértését a hangsúlyokról, ami elsődleges lenne az egységes stratégiák kialakításához. Több oktatóra lenne szükség az oktató-hallgató arány növelése érdekében, köztük *idegen nyelvű oktatókra*, ez előfeltétele lenne például a magyar doktori iskolák intenzívebb külföldi népszerűsítésének.

A *hallgatói szolgáltatások minőségének javítása* egy másik elem, ami figyelmet érdemel. A magyar diákok szempontjából talán ez kevésbé fontos, de a külföldi diákok ennek tudatosan utánanéznek az intézmény kiválasztásakor (tanulási feltételek, sport, stb.) A beszélgetés során kiderült, hogy a Felsőoktatási Tervezési Testület felmérést készített a hallgatói szolgáltatásokról a jó gyakorlatok megismerése érdekében, amelyet közzé szeretnének tenni az egész felsőoktatási közösség számára.

Fontos a minőség és finanszírozás kapcsolatának vizsgálata is: hiszen sok szempontból versenyhátrányban vagyunk a nagyobb költségvetésű nyugati intézményekkel szemben. Éppen ezért szükséges lenne a finanszírozás fókuszálása, a meglévő erőforrások hatékony kihasználása: pl. az oktatási profilok intézményenkénti pontos definiálása; az ún. *hungarikumok meghatározása*: azok a területek, amelyben igazán erősek vagyunk, pl. az agy kutatás, mérnökképzés, védőnők – és ezen területek megerősítése.

A minőség érdekében elengedhetetlen a *hallgatói visszajelzések értékelése* és beépítése a rendszer működésébe. Fontos lenne még a mobilitásból visszatért hallgatók tudásának hasznosítása, visszacsatolása is az oktatásfejlesztési folyamatban.

A kérdés kapcsán, hogy az *Erasmus+* program mire nyújthat esélyt a magyar felsőoktatásnak – elsősorban az intézményfejlesztés területén – a szakértők hangsúlyozták, hogy fontos lenne egy feszes, jól *átlátható felsőoktatási rendszer*, az intézmények profiltisztítása, a képzési rendszer átalakítása és ezek alapján a Nemzeti Felsőoktatási Törvény korszerűsítése. Az *Erasmus+* programban épített személyes külföldi kapcsolatok alapvetően befolyásolják a hazai felsőoktatás külföldi megítélését. A kreditrendszerrel

és kreditelismeréssel kapcsolatos hazai attitűdök átalakításához is hozzájárul a mobilitásban résztvevők számának a növekedésével.

Az *Erasmus+* program esélyt jelenthet a minőségi fejlesztésre váró területeken történő előrelépésre, a tantervek nemzetköziesítése, az idegennyelv-tudás, vagy a technológiai és oktatási módszertani háttér megújításában előrelépés történhet. Az *Erasmus+* program szolgálja a tehetséggondozást is, nemzetközi kitekintést ad a hallgatóknak is, az állam egymaga nem tud erre a célra annyi forrást biztosítani amennyi szükséges lenne – ki kell használni ezt a lehetőséget.

Az új program várható hatásait az is növeli, hogy kialakításakor a korábbi tapasztalatokat beépítették, jól működő hazai és európai hálózat biztosítja a végrehajtás minőségét és a várható beépülést az intézményrendszerbe. Segíti az intézményeket abban, hogy a forrásokat a leghatékonyabban tudják felhasználni.

Mit kapunk az Erasmus+ programból, mit tudunk tanulni általa?

A panelbeszélgetés résztvevői szerint az *Erasmus+* elsősorban nem számszerűsíthető anyagi hasznot hoz, hanem segíti az európai értékek meggyökereztetését, a fejlődési elemek átvételét, a hazahozott tudás és értékrendszerek hasznosulását. Az egyik legfontosabb hozadéka lehet a nemzetközi kitekintésű tananyagok kialakítása. Hosszútávon hasznosuló kapcsolati tőkét jelent, a hallgatók és oktatók az ország nagykövetei lesznek, hozzák magukkal az innovációt, szakmai kapcsolatokat és ez üzleti kapcsolatokat serkent.

A program pozitívuma intézményi szempontból, hogy visszajelzést ad – mind személyes, mind pedig intézményi szinten, egyfajta tükröt tart elénk, melyből tanulni lehet. Mintát ad többek között az adminisztrációs kérdésekre is.

Az egyetemeknek, felsőoktatási intézményeknek a társadalom egészét kell szolgálniuk. Meg kell tanulni rugalmasnak, toleránsnak lenni, elfogadni a kinti tanulmányokat, elfogadni, hogy egymástól tanulnak a kultúrák, hogy minél több országból van tapasztalat, annál értékesebb az intézmény. Ehhez azonban minden érintett fél részéről alázat is kell.

Az intézmény és a hallgatók szempontjából további előnyt jelent, hogy nem kell feltétlenül elutazni ahhoz, hogy multikulturális élményben legyen részünk, tanuljunk egymástól, hiszen ha hozzánk jönnek, ugyanúgy részesei leszünk mindennek. Az ösztöndíjasok magas száma az intézmény minőségének is mutatója.

A szekció során a közönség is feltehetette a kérdéseit, itt a felsőoktatás és a munkaerőpiac kapcsolatának erősítéséről esett szó többek között.

A szakértők elismerték, hogy a felsőoktatásnak mindamellett, hogy a statisztikai adatok azt mutatják, hogy a magyar diplomás igen jó eséllyel helyezkedik el, illetve a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében a legalacsonyabb a munkanélküliség – van dolguk ezen a téren.

A felsőoktatásnak meg kell céloznia a munkaerőpiacot, a diákoknak pedig – bár jó részük tudja, hogy miért tanulja azt, amit tanul - segítséget, megfelelő információt kell adni, hogy hol mit lehet tanulni, az adott végzettség mire jó, hogyan és hol lehet vele elhelyezkedni. Mindezzel a lemorzsolódást is csökkenteni lehetne.

A diákokban tudatosítani kellene mindezek mellett, hogy ők mit tehetnek az egyéni karrierjük felgyorsítása érdekében. Az *Erasmus+* e tekintetben segítség, hiszen nemzetközi kompetenciákat szereznek a hallgatók.

Gondot jelent azonban az, hogy a cégek csak 2-3 évre tudnak előrelátni, a technológia pedig minden iparágban hatalmas ütemben fejlődik, amire rendkívül nehéz a felsőoktatási képzéseknek reagálni. Azt is nehéz előre megmondani, hogy például 12 év múlva mennyi és milyen szakemberre lesz majd szükség, így erre nem lehet felkészülni. Ebből a szempontból nagyobb jelentősége van a kreatív, művelt, alkalmazkodni és fejlődni képes végzeteknek, a tárgyi tudás háttérbe szorul. Nem a tudományterületek között húzódik a piacképes – nem piacképes határvonal, hanem a színvonalban.

Az *Erasmus+* program által biztosított lehetőségek, közvetve és közvetlenül is nagyban hozzájárulnak majd a nemzetközi kapcsolatok erősítéséhez: a partnerprogramok, a hallgatók küldése, a nemzetközi konferenciákon való részvétel, a közös kutatások, az élő idegennyelv-tudás, a nemzetközi publikációk által. A hallgatók nemzetközi kompetenciákat szerezhetnek – még azok is, akik maguk nem mennek, de együtt járnak az itt tanuló külföldiekkel.

AZ ALACSONYAN KÉPZETT FELNŐTTEK SZÁMÁNAK CSÖKKENTÉSE

A panelbeszélgetés résztvevői:

BÓDIS LAJOS – a *Budapesti Corvinus Egyetem egyetemi docense*

MIHÁLYI KRISZTA – a *Tempus Közalapítvány projektkoordinátora (QALL projekt)*

KÁDÁR ERIKA – az *Országos Transzítfoglalkoztatási Egyesület elnöke*

HAJNAL SÁNDOR – a *Magyar Gyula Kertészeti Szakképző Iskola, általános igazgatóhelyettese*

moderátor: **MÁRTONFI GYÖRGY** – az *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet kutatója*

Miért van ilyen sok alacsonyan képzett fiatal, és ez miért akkora baj?

A kérdés mögött meghúzódó provokatív tényközlés szerint 40 éve még sokkal több alul-képzett fiatal volt, ennek ellenére „teljes foglalkoztatás” volt jellemző Magyarországon. A változás vizsgálatát két irányból is lehet közelíteni: egyrészt a fiatalok és fiatal felnőttek, másrészt az állam és alrendszereinek (oktatási, foglalkoztatási, szociális stb.) aspirációi, erőfeszítései és kudarcai irányából. Mindenképpen megjegyzésre érdemes tény, hogy a Labour Force Survey 2013-as adatai szerint a magyarországi mutatók tovább romlottak, ami szokatlan trend az Európai Unióban. A NEET fiatalokra (akiknek nincs munkájuk és nem is tanulnak) vonatkozó statisztikai adatok szerint is relatíve rosszak a pozícióink, 2003 óta 4-5%-kal maradunk le az OECD átlagtól, elmaradásunk nem is nő, de nem is csökken.

Bódis Lajos szerint a fő probléma ebben az, hogy előre tudható, hogy ők nem lesznek később sem foglalkoztatottak, ami a poszt szocialista országokra különösen jellemző nehézség. Ugyanis a rendszerváltás előtt az oktatás a korszerűtlen nagyipar igényeit szolgálta ki, de az azóta eltelt 20-25 évben ugyan a nagyipar szerepe továbbra is döntő, a követelmények jelentősen nőttek, az alkalmazkodáshoz segítséget adó közszolgáltatások fejlesztése viszont nagy lemaradásban van. Magyarországon történelmi okokból kevés a *családi vállalkozás*, melyek több országban leginkább foglalkoztatják a képzetleneket. A poszt szocialista országokban *relatíve magas a gyengén olvasók aránya* is, így azokban a szakmákban, ahol szükséges a szövegértés, magasabban képzetteket vesznek fel, az alapkompetenciák megléte miatt.

Hajnal Sándor szerint az általános iskola átalakításával kellene kezdeni a probléma kezelését, hiszen gyakran még középfokon is tapasztalható probléma az olvasás, számolás, jegyzetelés terén.

Kádár Erika megerősítette ezt, elmondva, hogy a lemorzsolódott fiatalok mérhetetlen tudáshiánnyal kerülnek hozzájuk, ami miatt nem tudnak OKJ-s képzésekbe sem kapcsolódni. Ezért 4-500 órás előképzést tartanak nekik, ahol a mértékegységeket vagy százalékszámítást tanítanak, valamint a munkához és tanuláshoz való pozitív hozzáállást segítik. A foglalkozások „iskolátlanított” formában,

gyakorlati alapú oktatásként működnek. *A munkáltatók visszajelzései egyértelműen jelzik a kulcskompetenciák hiányát*, de a dolgok háttérében általában komplex problémáik állnak: a szülők alacsony végzettsége, több generációs munkanélküliség, kis falvak lakóinak elszigeteltsége, egészségügyi és mentális problémák.

Mihályi Krisztina azt emelte ki, hogy az iskola nagyon nehezen követi a társadalmi-gazdasági változásokat. Nem tud megfelelni a megváltozott kihívásoknak, a tananyag nem illeszkedik a munkaerő-piaci elvárásokhoz és *a gyerekek nem látják az iskolában átadottak értelmét, gyakran ezért nem motiváltak*. Kreativitást, kezdeményezőkézséget fejlesztő programok pedig leginkább csak iskolán kívül szerveződnek.

Mártonfi György megerősítette, hogy a transzverzális kompetenciák fejlesztése is fontos az iskolában, majd hozzáfűzte, hogy a Szegedi Tudományegyetemen zajlik a szociális kompetenciamérés bevezetése lehetőségeinek kutatása.

A nemzetközi összehasonlításokban igen sok, a témához kapcsolódó mutatónk rossz és romlik. Mi áll ennek háttérében, más országokban mit csinálnak jobban vagy másképp? Melyek lehetnek a jelenlegi helyzetből való kitérés fő irányjai?

Hajnal Sándor ennek kapcsán felvetette, hogy képzésnek ahhoz kellene igazodnia, hogy kiket tanítunk. A világbanki fejlesztési projektek alatt a kompetencia alapú oktatásba sok pénzt fektettek. Lett akkoriban egy új tantárgy is, *vállalkozási ismeretek* néven, ami mindent tartalmazott, ami itt fontos lehet, az állampolgári ismereteket is ötvözve.

Ez az összes szakképző intézményben ma is megvan, de egy gimnázium számára már meglepő, hogy ez máshol vizsgatantárgy.

Bódis Lajos a kutatóként vizsgált apparátusi folyamatokról beszélt, melynek három hiányosságot mutató elemét emelte ki: 1) a programtervezés, egymásra épülés; 2) diskurzus, őszinte megbeszélés, reflexió; 3) rossz gazdálkodás a kapacitásokkal. A foglalkoztatáspolitikában megjelentek korábban a civil szférából induló, az állami szolgáltatásokkal versengő fejlesztések, de az uniós csatlakozás, a jelentős forrásbővülés óta ezek hatása az állami kezdeményezésekre jelentősen csökkent. A közoktatásban jellemző, hogy a fenntartó nem elég okosan gazdálkodik a tanárokkal. Ugyanakkor ez egyben társadalmi deficit is, a magyarokra jellemző *alapvető bizalmatlanság saját intézményeik iránt*, pedig fontos volna tanulni a más országok tapasztalataiból, és bízni abban, hogy az ezeken a területeken végzett szolgáltatások és a szolgáltató szervezetek fejlesztése bőven megtérül.

Mihályi Krisztina három aspektusát emelte ki annak, hogy a korai iskolaelhagyás csökkentésében sikeresnek tekinthető országok miben hasonlítanak: 1) *együttműködés magas foka*: helyi közösségekben, iskolán belül, pedagógusok és segítő személyzet, valamint a fenntartó között; 2) *iskolai szemléletváltás*: a tanulók problémáira figyelés, az iskolában való benntartást alapvetően tanári felelősségnek tekintik; 3) *a tanárok felkészítése a komplex feladatokra*.

Kádár Erika a gyakorlati szemléletű megközelítést hangsúlyozta, elmesélve egy konkrét torinói élményét, ahol az arányokat koktélok keverésével tanították meg. Mindennek kellene, hogy legyen gyakorlati értelme is az iskolában és a tanult elemeket horizontálisan is kapcsolni kellene. *A működési feltételek biztosítása* volna a másik alapvetően fontos dolog: a pályázati finanszírozás kiszámíthatatlanná, bizonytalaná teszi a működést, pedig az ebben leginkább érintett civil szervezetek indítják el a változásokat. Olyan rendszert is lehetne működtetni, ahol ha teljesítik az indikátort, akkor legalább 4 évre biztosított lesz egy program működése.

Hogyan függ össze a mobilitás és az alacsonyan képzett fiatalok foglalkoztatása?

Mártonfi György felvezetése szerint a társadalmi mobilitás lelassult, a földrajzi és szakmai mobilitás viszont gyorsulóban van. A fiatalok körében egyre nagyobb a vágy a külföldi munkavégzésre, de annak feltétele gyakran a szakmaváltás, melyre való képesség nem

egyértelmű. Mit tudtak ebben segíteni a Leonardo, vagy a most induló Erasmus+ programok, az egyéb uniós források (EFOP, GINOP)?

Bódis Lajos a korábbiakra utalva kulcsszavakat fogalmazott meg: egy komponensű vagy komplex fejlesztés, differenciálási képesség. *A kockázatnak kitett fiatalokat gyakran senki nem részesíti szakszerű ellátásban*, amiben közrejátszik az illetékes szervezetek egymással szembeni bizalmatlansága, a saját szaktudás hiányosságainak rejtegetése. A mobilitás hatásos ellenszer lehet a diszkriminációra, illetve az intézményrendszer visszasságaira. Beszélt arról a dilemmáról is, hogy mire költson az állam: a diplomásokra, a relatíve jó helyzetben lévőkre, vagy az esélytelenekre. A szakpolitikai döntések tényekre alapozása esetén – ami a sikeres országok közös tendenciája – egyértelmű az alacsonyan képzettek megsegítésének jelentősége. Abban, hogy ez a felismerés nálunk is nagyobb teret nyerjen, nagy szerepe lehet az intézményektől független monitoringnak, a szakmai és állampolgári alapon szerveződő civilek konstruktív kritikájának.

Hajnal Sándor hozzáfűzte, hogy *a családi szociális problémákat nem tudja az iskola megoldani*. A Leonardo mobilitási programokban való részvétel a hátrányos helyzetű fiatalok számára nagy lehetőség.

Mihályi Krisztina emlékeztetett, hogy *Tordai Péter*, a Tempus Közalapítvány igazgatója bevezető előadásában említette, hogy egy friss kutatás szerint nettó 60 ezer Ft *bérelőny mutatható ki a mobilitási programokban részt vett diplomásoknál*, így elképzelhető, hogy ilyen jellegű előny a szakmunkásoknál is lehet. Utalt *Máté Gergely*, az Erasmus+ Ifjúsági Programiroda vezetője által említett, a mobilitási programok *kulcskompetenciák fejlesztése terén jelzett bizonyított előnyére* is. Kiemelte a prevenció fontosságát, az oktatási rendszer reformját, a tanárok és segítő szakemberek képzését, mint támogatandó területeket, és amely területekhez szintén hozzájárulhatnak a mobilitási programok.

Mártonfi György elmondta, hogy Dániában összesen két operatív program van: *több munkát! és jobb munkát!* – amelyeknek fontos eleme a vállalkozástámogatás.

Kádár Erika a komplex programokba való befektetés fontosságát emelte ki. Munkánküliek visszajelzései alapján az egyéni bánásmód, a mentorálás a leghasznosabb, ezért olyan szervezeteket kéne támogatni, akik egyénenként költenek a fiatalokra annak érdekében, hogy legyen továbblépési lehetőségük. Ennek érdekében össze kellene hangolni a fejlesztéseket.

DEMOKRATIKUS RÉSZVÉTEL

A panelbeszélgetés résztvevői:

GULYÁS BARNABÁS – a *Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzati Társaság (GYIÖT)* elnöke

HÁMORI ZOLTÁN – a *Demokratikus Ifjúságért Alapítvány (DIA)* operatív igazgatója

JANZSÓ ÁDÁM – a *Nemzeti Ifjúsági Tanács (NIT)* elnökségi tagja

moderátor: **SZÉPLAKI RÉKA** – a *Várfoke Alapítvány* szakmai vezetője

DIA: Több, mint tíz éve dolgoznak a fiatalok állampolgári nevelésével. Meggyőződésük, hogy a modern demokrácia csak felkészült állampolgárok aktív részvételével működhet. Céljuk, hogy a közösségi tanulás és az állampolgári részvétel széles körben elterjedt és elismert gyakorlattá váljon. *Szólj bele!* projekt; *SZÓVAL* program

GYIÖT: Kiemelt céljuk, hogy az összes elérhető módszerrel segítsék a már működő, illetve az alakulóban levő gyermek- és ifjúsági önkormányzatokat (képzések, fórumok találkozó szervezésével, információs és szakmai kiadványok megjelentetésével). *Modell Ifjúsági Parlament*

NIT: Egyik legfontosabb feladata az ifjúság és az ifjúsági szervezetek érdekképviselések legmagasabb szintű ellátása, az ifjúságpolitika formálása és alakítása, valamint a mindenkori kormány megszólítása az ifjúság erős és egyetemes hangjaként. *Ötletpiknik; League of Young Voters* projekt

Hogyan lehet bevonni a fiatalokat? Típek!

„Ifjúsági munkásként vagy tanárként rengeteg kreatív és lelkes ötletünk van, a valóságban mégis sokszor azt látjuk, nem mindig könnyű elérni és bevonni a fiatalokat.” Barnabás tapasztalata az, hogy egy pozitív élménnyel lehet igazán megfogni őket, majd felelősséget, kisebb feladatot kell adni nekik, ami által bevonódnak, és fenntartható az érdeklődésük a következő eseményig. *„A demokratikus részvétel csak tapasztalati úton tanulható meg. Nem elég beszélni róla, csinálni kell, személyesen megélni”* – hangsúlyozza Hámori Zoltán. A belépés általában barátok útján történik, elhívják egymást, mert „jó buli”. A (kötelező) iskolai közösségi szolgálatban is nagy lehetőség rejlik, hiszen a fiatalok részesei lesznek a társadalmi szerepvállalás élményének. A kulcs az, hogy ez pozitív legyen, jól előkészítve, és legyen idő, alkalom az élmény feldolgozására. A nyereség vagy a verseny mindig motiváló, a középiskolákban zajló disputa versenyek például ezért is népszerűek.

Janzsó Ádám szerint ha nincs eredmény, vagyis a fiatalok számára kézzelfogható kimenete a részvételnek, akkor nem látják értelmét, és nehéz a szervezeteknek megtartani őket. Fontos, és már önmagában az is eredmény lehet, ha a fiatalok szerepet kapnak egy-egy folyamatban, megtalálják a közösségben a saját funkciójukat kapacitásaik függvényében. Ebben a generációban eleve számolni kell a fluktuációval, Azok a csoportok tudnak megmaradni, ahol van utókövetés (follow-up).

Milyen szervezeti formában tudnak a fiatalok eredményesen részt venni a közéletben?

„Nem a forma teszi demokratikussá a szervezetet, a valós működés a lényeg” – emeli ki Hámori Zoltán. *„Amíg nem muszáj váltani, maradjatok informális csoport”* – szól a tipp. Vagyis amíg nincs szükség a formalizálásra (pl. pályázat, szerződéskötés, forrásbevonás miatt) vagy van egyéb lehetőség (pl. befogadó szervezettel működni), addig érdemes várni vele. Hosszú folyamat az alapítvány vagy egyesület alapítása, sokszor felörlí a kezdeményező csoportot. Barnabás szerint az informális és öntevékeny csoportok is nagyon hatékonyak, pl. az iskolai diákönkormányzatok (DÖK-ök) szintén jól tudnak működni. Az ilyen csoportokban a sokféle egyéni cél mellett megjelennek a csoportcélok is. Jobb, ha a részvétel sem kötelező, különben elijeszthetik az érdeklődőket. Hasznos, ha

van felnőtt segítő a csoport mellett, aki felkészült, érzékeny, érti, mire van szüksége a fiataloknak, olyan, aki nem befolyásolja őket, csak kíséri, segíti a folyamatokat.

Vagyis a recept: a csoportnak legyen kerete, legyen koordinálva, legyen folyamatos és legyen mindenki érdekelt benne.

Döntéshozók bevonása – pozitív vagy negatív tapasztalatok?

A Strukturált párbeszéd konzultáció a fiatalok és az uniós döntéshozók között. Célja, hogy a fiatalok kinyilváníthassák véleményüket az őket érintő kérdésekben, vagyis esz-köz arra, hogy a válaszaik el is jussanak az uniós döntéshozókhoz, és az ifjúságpolitika megfeleljen az EU-ban élő fiatalok valós igényeinek és elvárásainak.

A DIA is részt vesz ebben a folyamatban, például a Fiatalok Lendületben Program támogatásával megvalósult Szólj bele! elnevezésű projekttel, amelyben fókuszcsoportos beszélgetéseket és konzultációs napokat szerveztek. Ezek során a fiatalok maguk közt disputás gyakorlatok (vitakultúra-fejlesztő játékok, szimulációk) segítségével körbejárták az adott témát több nézőpontból is, majd ezt követően szembesítették a döntéshozókat a kérdéseikkel, véleményükkel. Így magabiztosabban, felkészültebben tudtak vitázni. A DIA a „döntéshozók” kategóriát egyébként tágan értelmezi: egy helyi vállalkozó vagy a munkaügyi központ dolgozója is döntéshozónak számít a fiatalok szemszögéből, tehát nem csak politikai döntéshozókban érdemes gondolkodni. Konkrét pozitív élményük ezen a téren, hogy az egyik meghívott vállalkozó egy alkalom után kijelentette, legközelebb szeretné partnereit, más vállalkozókat is elhívni, mert olyan tanulságos volt számára a fiatalokkal folytatott beszélgetés. Negatív példa is van, a meghívottak sokszor sablonokat hoznak, nem alkalmazkodnak a környezethez, közegehez, nem nyitottak, ugyanazt mondják el, mint általában nagy plénum előtt. Így se ők, se a fiatalok nem profitálnak ebből. Fontos tanulság viszont, hogy a döntéshozókat is képbbe kell hozni.

Mit is szeretnénk a döntéshozóktól?

Fontos a fiatalok szemszögéből, hogy átláthatóak legyenek a felelősségi körök, vagyis ki, milyen ügyben és milyen mértékben kompetens. Lehessen látni, hogy az ifjúsági területen milyen kérdésben „kivel kell leülni”, ezen kívül engedjék működni a szakmaiságot, ért egyet a DIA és a GYIÖT. A NIT szerint léteznek működő jó gyakorlatok, pl. helyi

(városi) ifjúsági stratégiák fiatalokkal közös kialakítására, vagyis tényleg érdemes szabad kezet adni a fiataloknak az őket érintő problémákkal, szükségletekkel kapcsolatos tervezésben, megvalósításban. Mindhárman látnak lehetőséget abban, hogy az ifjúsági terület horizontális, sok szakpolitikában megjelenik, így több érintett minisztériummal, felelős döntéshozóval van lehetőség tárgyalni, támogatást kérni. Ki kell használni, hogy sokakat érint ez a terület, mindenkit meg kell szólítani, hátha az vezet eredményre.

Erasmus+ Kávézó,
a Tempus
Közalapítvány
prezije az Egész
életen át tartó
tanulás program
eredményeiről

A Fialok
Lendületben
Programiroda
kisfilmje

„Nagyon tetszetek a lezárult szakasz rövid, de rendkívül tartalmas és élvezetes bemutatása, a mobilitásban részt vevő fiatalok előadásai, valamint a szekción elhangzott előadások témái.”

Minden jog fenntartva.

Tempus Közalapítvány
1093 Budapest, Lónyay utca 31.
Postacím: 1438
Budapest 70., Pf. 508.
Infó: (06 1) 237 1320
telefon: (06 1) 237 1300
fax: (06 1) 239 1329
e-mail: info@tpf.hu
internet: www.tka.hu